

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen minden nap reggel.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Helyben: Félévre 6.— K. Negyedévre 3.— K.
Vidéken: " 9.— " " 4.50 "

Főszerkesztő:
Dr. VARGA LAJOS.
Felelős szerkesztő:
SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Egyes szám ára 4 fillér.
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Arany János-u. 2. sz. Telefon 412.

Jegyzetek.

— augusztus 28.

A hét politikai szenzációja az volt, hogy a király nem hagyta jóvá a szerb patriarkaválasztó egyházi kongresszusnak a választását és nem erősítette meg a kongresszus által megválasztott Zmejanovics Gábor püspököt állásában. Igazában nem is szenzáció ez. El volt rá készülve már mindenki. Jól tudták maguk a radikálisok is, még a választás megejtése előtt és hogy mégis Zmejanovicsra adták le szavazataikat, az nem akart a koronával szemben dac lenni, hanem egyszerű udvariassági tény Zmejanovicsal szemben, mint aki a radikálisokat mai hatalmukhoz juttatta. A radikális párt le volt kötelezve Zmejanovicsnak és e lekötöttségének eleget tett akkor, amikor Zmejanovicsot meg is választotta patriarkává. Most azonban, hogy az egyház legfelsőbb kegyura, a király vétót emelt az ő döntésük ellen, a radikálisok késéggel deferálnak a királyi akarat előtt és bizonyos, hogy az ősszel összeülő kongresszus második választása eredményes és — végleges lesz.

A király Zmejanovics Gáborral szemben azt kifogásolta, hogy nem tud magyarul. És ez a királyi szó a magyar állameszmének mély átérzéséből fakadt. Magyarországon igenis — most már királyi szóval van lerögzítve ez a tény — köztisztiséget, semmiféle köztunkciót nem viselhet és nem teljesíthet az, aki az állam nyelvét, a magyar nyelvet nem tudja. Ezt a királyi döntést jó lesz figyelembe venni valamennyi magyarországi nemzetiségnek is.

A székely szövetség a napokban két napos kongresszust rendezett Székelyudvarhelyen.

A kongresszuson természetesen a napirend során a kivándorlás kérdése emelkedett ki különösen. Ezzel kapcsolatban pedig a székelyföld

gazdasági bajai, amelyek természetesen előidézői a kivándorlásnak. A székely kivándorlás kérdése még mindig égető és elsőrangú aktualitással bír. A kivándorlásnak az utolsó hónapokban tapasztalt csökkenése ugyanis nem érinti a székelyföldet, mert innen első sorban Románia felé irányult a kivándorlás.

A kongresszuson hosszasan tárgyalták a telepítés kérdését és a visszatelepítés ügyét, amely a kihalt falukat újból benépesítené. Részletesen foglalkoztak a háziipar fejlesztésének kérdésével, amely az ugynevezett székely akciónak egyik legfontosabb oldala. A székelyföldön ősrégi, virágzó háziipar volt, amely csak az utolsó évtizedekben hanyatlott le az osztrák verseny növekedése és a román piacok elvesztése miatt. A kereskedelmi kormány most céltudatos, energikus akciót indított a székely háziipar regenerálására. Ha a székely háziipart a kormány és a lakosság együttes megfeszített munkájával sikerül ismét arra a fokra emelni, ahol már egykor állott, akkor evvel a kivándorlás kérdése szintén önként, magától oldódik meg.

Nagy lelkesedéssel fogadták a földművelésügyi miniszteri kirendeltség vezetőjének beszámolóját, aki a földművelésügyi miniszterium odaadó támogatásáról és annak gazdag eredményeiről terjesztett elő részletes jelentést.

Szó volt még azonkívül számos más egyéb kérdésről is, amelyek szintén a székelység anyagi és kulturális fellendülését hivatottak szolgálni.

Kossuth Ferenc itthon.

Közeledik a fuzió.

(Fővárosi tudósítónktól.) Kossuth Ferenc csütörtök este Postyéntől egészségesen Budapestre érkezett. Amíg Postyénben volt, a miniszterek valóságos bucsujárást rendeztek e fürdőhelyre. Wekerle, Apponyi és Jekelfalussy egymásnak adták a kiírást Kos-

suth postyéni lakásán, itt Budapestén meg Zichy Aladár gróf miniszter várta a pályaudvaron Kossuthot, aki lakására vitte kollégáját és hosszasan tanácskozott vele. A napokban Andrássy Gyula gróf is Budapestre fog érkezni, hogy Kossuth Ferencel a helyzet felől konferáljon.

A kormány tagjainak Kossuth Ferenc körül való sürgés-forgása eléggé bizonyítja, hogy fontos dolgok vannak készülben.

Beavatott politikusok azt mondják, hogy a Kossuthal való tanácskozások elsősorban a fuzió kérdésével függnek össze. A miniszterelnök ugyanis, aki először vetette fel a fuzió eszméjét, minden áron azt szeretné, ha a koalíciós pártok fuziója még a parlamenti kormány előtt ténnyé válnék. Szerinte a törvényhozásra váró nagy feladatok csak egységes párttal lehet sikeresen megoldani. Ezt a nézetet vallja a kabinet többsége is, kivéve Andrássy Gyula gróft, akinek az a véleménye, hogy a mostani viszonyok nem alkalmasak a fuzióra, a mennyiben a függetlenségi párt oly programpontra megvalósítására törekszik, amelyek a 67-es politikával merőben ellentétesek. Azonban bizonyos rekompenciák ellenében ő is hajlandó a fuzióra.

Kossuth, mielőtt döntő lépéseket tenné, meg fogja kérdezni a pártot és evégből szeptember második felében konferenciára fogja egybehívni a párt tagjait. Ezen az értekezleten fog majd eldőlni a fuzió dolga.

A király gyengélkedése

Beteg-e a király? — Az uralkodó rendes sétatái. — Félhivatalos jelentés.

A király gyengélkedéséről ma megjelent hírek, bármilyen leplezettek és burkolatos is, nagy nyugtalanságot keltettek mindenfelé. Kizárt dolognak tekintik mindenki, hogy a király mostani gyöngékedése csak legujabb keletű. Már napok óta járja a hír, hogy ő felsége nem mehet Veszprémbe egy és más oknál fogva. Azokat a híreket, amelyek arról szóltak, hogy a király programjának megváltozása az uralkodó egészségi állapotával van összefüggésben, nyomban igen erősen megcáfolták.

Ma azután mindenki megértette, hogy a király legalább is gyöngékedik. Gyengélkedés és betegség között igen nehéz határvonalat húzni. Senkinek sem tudja most már, hogy áll a dolog a király egészségével? Az óvatosság, amellyel a híreket kezelik, csak arra alkalmas, hogy a nyugtalanságot növelje.

A legutóbbi félhivatalos tudósítás szerint a király rendes sétatját végezte, de azért beismeri, hogy az uralkodó gyöngékedik.

A félhivatalos tudósítás különben így szól:

Grabéczy fest, mos, tisztít!
Debreczen, Széchenyi-u. 42.

Bécs, augusztus 28.

Ő felségének tegnap óta köhögési ingerrel együtt föllépő könnyű náthája van. Nyugtalanokodásra azonban egyáltalában nincs semmiféle ok annál kevésbé, mert a király tegnap és ma sem mulasztotta el megtenni rendes hosszabb reggeli sétáját az ischli nyaraló parkjában és szintúgy nem változott napi programja sem. Ő felsége állapota és hangulata igen jó.

Ischl, augusztus 28.

(Saját tudósítónktól.) A király tegnap reggel könnyű, gyenge köhögéssel összekötött katarrhust szerzett, aggodalomra azonban nincs semmi ok és a király náthája remélhetőleg igen rövid időn meg fog szűnni. Hogy mennyire nincs ok aggodalomra, kitűnik abból is, hogy a király ma is elvégezte rendes reggeli sétáját, mely után dolgozószobájában állami ügyeket intézett el.

Egyház és iskola.

Püspök választási mozgalmak.

Baltazár Dezső kiáltványa.

Baltazár Dezső mint mondja „belső indításhoz” főpásztori körlevelet intézett az Egyházkerületnek azon gyülekezeteihez, amelyek az első választás alkalmával rá adták püspök választó szavazatukat.

Az első részben meghatározó szerénységgel agyba-főbe dicseri magát, mint aki magasztos elvekért nagy buzgalommal, lelkesedéssel és bátorsággal küzdött és meg is bukás lett az osztály része.

A második részben konstatálja, hogy ő és Erőss Lajos ugyanazon elvi alapon állanak s így természetesnek tartja, hogy ő és hívei teljes erővel támogassák azt, akihez őket a tiszta elvek vérrokonsága fűzi.

A harmadik részben egekig magasztalja Erőss Lajost, mint olyan vezért, „akit tiszta kalvinista hitelvei, nagy tudománya, hajlíthatatlan meggyőződése, kormányzó gyakorlatossága, puritan, egyszerű élete, nagy munkássága, önkormányzati szabadságunk és liberális haladásunk érdekében kifejtett küzdelmei” egyenesen praedestinálnak a püspöki székbe.

Megkapó szavak és magával ragadó

ékes szólás! Csak ne szenvedne sok-sok olyan hibában, amelyek minden belső értékétől megfosztják!

Mindazonáltal, ha Baltazár Dezső ezeket a szavakat 1908. július 8-án intézi vala a tiszántúli egyházkerület gyülekezeteihez, minden tisztességes ember kalapot emelne az ő szerénysége és önzetlensége előtt. De most, 1908. augusztus végén, amikor előbb késhegyig menő harcot folytatott Erőss Lajos ellen és olyan eszközöket vitt bele a maga legsajátabb intézkedéseivel a választási küzdelmekbe, amelyek sok helyütt évtizedekre feldúlták a gyülekezetek belső békeségét, ez a nagy hangú magasztalás megdöbbentő példája a Pál fordulásnak.

Mert ha igaz volna az, hogy Baltazár és Erőss ugyanazon egy elvi alapon állanak és ráadásul csak ezred részében is igaz volna az a sok magasztalás, amelyet most Erőss Lajosra ráken akkor Baltazárnál nem mutat föl a világ történelem rutabb pártütőt, mert akkor kétségtelen, hogy a püspökségre nem elvi okokból hanem tisztán nagyravagyásból pályázott s kizárólag a maga személyéért dulta föl a gyülekezetek békeségét.

De szerencsésjére (vagy szerencsétlenségére?) Baltazár Dezsőnek, sem az egyik, sem a másik nem igaz. Nem igaz, hogy ő és Erőss Lajos ugyanazon elvi alapon állanak, mert éppen két ellenkező végletet képviselnek. Baltazár teljesen ki akarja szorítani a világi elemet az egyház kormányzatából, Erőss Lajos pedig teljesen alárendeli a papi elemet a világi urak, vagy helyesebben, egy világi nagy ur szeszélyének. Mind a két felfogás merően ellenkezik a magyar református egyház történelmileg kifejlődött kormányzati rendszerével, amely az összes magasabb fórumokon az egyházi és világi elem teljes paritásán épül föl.

Hogy pedig abból a sok erényből, amit Erőss Lajosra ráken, mennyi igaz és mennyi állja ki a komoly bírálat próbakövét, azt most ne feszegetjük, hisz ugyanis ismeri már mindenki Erőss Lajost a maga teljes értéke szerint.

Ha a Baltazár Dezső főpásztori levele ezzel véget érne, bizony egy percnyi időnk se vesztegettük volna a vele való foglalkozásra, mert hogy ki kit és hogyan dicser, az annyira egyéni izlés dolga, hogy a közre alig tartozik.

De van a Baltazár körlevelének egy része, amely már nagyon elszomorító, amely

kihívja minden igaz ember megbotránkozását, amelyet visszautasítás nélkül egy pillanatra sem hagyhatunk.

Nem elégszik meg ugyanis azzal, hogy Erőss dicseri, hanem bujkálva és burkoltan, tehát orvul, meggyanusítja Dicsőfi Józsefet, mikor így szól: „Es még egy a fő és nagyfontosságú dolog! Nevezetesen nincsen a keze leköve az által — amit különben is felháborodással utasítana el magától — hogy a klérikalís irányzatú kormányhatalom támogatója vagy éppen a római katolikus egyház kirendeltségei közvetlen vagy közvetett szíveséget tennének neki.” Mi ez, ha nem a legsötétebb gyanusítás. Alattomos támadás a másik jelölt integritása ellen.

Nagytitiztetü Ur! Ön egyuttal ma még fűgens esperese egy nagy és tisztas egyházmegyének és elnöke az Országos Ref. Lelkészegyletnek és mint ilyen minden egyes szaváért kettőzött felelősséggel tartozik isteni és emberi törvények szerint egyaránt.

Mit érezett, mikor leírta azokat a szavakat, amelyekben egy szemernyi igazság sincs! Ha egy felelősség nélkül való szegény újságíró gyerek irkál ilyesmít, még az is elítélendő, bár kevésbé veszélyes, mert senki sem veszi komolyan. — De ha egy országos nagy egyesület élén álló férfi követ ilyet el, arra már nem lehet melegséget találni.

Ne gyanusítson Nagytitiztetü Ur! Tényeket világos, félre nem érthető, vissza nem szivható comerét vádakat tessék közölni, ne pedig általánosan oda vetett gyanusításokat, mert az férfiatlanság s a kálvinista egyenességgel össze nem egyeztethető.

Ami pedig az ön körlevelének a célzatát illeti: sokkal nagyobb tisztelettel viseltünk mindazon presbyteriumok iránt, akik az első szavazáskor bizonyos szilárd elvi okokból az ön neve körül csoportosultak, mint-hogy feltehetnők róluk, hogy az ön semmivel sem bizonyított gyanusításaira hallgatnának s megvonnák szavazatukat Dicsőfi Józseftől, aki a maga függetlenségének, elvűségének, kormányra termettségének már eddig is annyiszor adta fényes bizonyítékát.

A zsidó polgári leányiskolában a jövő tanévre szóló beiratkozások szeptember 1—2—3. napjain délelőtt 9—12-ig tartanak az elemi iskola igazgatói irodájában (Kápolnási-utca). Rendes tanulónak beiratkozhatik

Vanderbiltek vagyona.

— A „Debrecen” eredeti tárcája. —

Egy amerikai szemle cikksorozatát közzöl Amerika urairól és parancsolóiról és ennek során legutóbbi számában Vanderbiltekkel foglalkozik. Amerika megcsinálta pénzarisztokratái közül Carnogie, Rockefeller és Ryan meg a szerzés küzdelmenek forrójából aig kerültek ki. Az Astorok és Vanderbiltek ellenben már dús gazdag ősök tekinthetnek vissza és nem a vagyonszerzés durvabb munkáival, hanem az öröklött vagyonszerzés és konzerválásának finomabb tennivalóival foglalkoznak. Amióta az öreg Astorné visszavonult, azóta Vanderbiltek ugyiszólván egyedül élvezik a társadalmi vezetés tényletét. Az újragörök azért minden lépésüket figyelemmel kísérik, akár csak az európai sajtó az uralkodó családokét. Ma elvitatatlanul Vanderbilt Kornél és felesége alkotják az amerikai társasélet kettős napját.

A család a tizenhatodik századig viszi vissza történetét. Ez a történet Hollandiában kezdődik és érdekesebbé a Staten Izlandon Newyork mellett levő kis szigeten valik, ahol 1749-ban a család gazdasági megalapítója, Vanderbilt Kornél, a Commodore született. Munkáját nagy szerencsével folytatta fia, Vanderbilt H. Vilmos, aki 1821-ben született. Mikor ez a nagy szerző meghalt, a családfelelőtlenségét Kornél fia vette át, aki kitűnő volt a vagyon megőrzésében és érintetlenül, sőt némileg szaporodva adta át fivérének, Vanderbiltnak K. Vilmosnak. A legújabb generációban már nincs meg az ősek nagy üzleti buzgalma. De egyáltalában nem pazarolnak

s operációik csak a vagyon megtartására irányulnak.

A Vanderbiltekre az amerikai vagyontömegekből a vasutak esnek. A Commodore szervezőképessége és Vanderbilt K. Vilmos óriási adminisztratív talentuma alkották a vagyont, amelyet most ketezerkétszázötven millió dollarra, vagyis több mint tizenegy milliárd koronára becsülnék.

A Vanderbilt vasutaké a Newyork szívében kezdődő Newyork Central-vasut, a mely a maga mellékvonalával Pittsburgba, Buffalóba, Clevelandba, Cincinnati, Chicagóba és más nagyobb városokba nyulik be. Mig a Newyork Central, a Lake Shore, a Michigan Central, a Big Four és a Csikagó és North Western vasut egészen az övek, egy csomó mellékvonalon ök rendelkeznek, amelyek az Atlanti oceántól nyugatra Omahaig, északra Bosztongig, közép-nyugaton Cincinnatiig, Indianapolisig, és St.-Luisig terjednek.

Kereken tizennyolcezer angol mérföldnyi hosszúságú vasuton uralkodnak, amely vasutak — a Vanderbilt vasutak — alaptökeje és elsőbbségi kötvényei ezerkétszázhetvenkét millió dollárt, vagyis kereken hat és fél milliárd koronát képviselnek.

Ez az óriási vagyon azonban nincs egészen a Vanderbiltek kezében. Talán csak az egész tőke öt százaléka. Vanderbilteké azonban kétségtelenül a jövedelem nagyobb része. Így például teljesen az övek a Newyork Harlem vasut. Ezt a vasutat a Newyork Central társaság négyszáz esztendőre berben bírja, még pedig az alap öke tíz százalékanak megfelelő évi bérért. Teljesen a Vanderbilteké az Albany-híd is. A gyorstehervonalak, a nagy

építő vállalatok, az elsőbbségi részvények hasonlóan a család birtokában vannak.

Mikor Vanderbilt Kornél meghalt, hagyatékában csak két millió dollár értékű Newyork Central vasut részvényt találtak, vagyis az alaptőkének csak két százalékát. A vasut elsőbbségi könyveiből azonban husz millió dollárnyi volt a hagyatékban. Ez jellemző a Vanderbiltek vagyoni politikájára nézve. Csupa fix és elsősorban kamatozó papírjaik vannak. A részvényeseknek csak az jut, ami az ő kielégítésük után marad.

A családi vagyon megalapítójának, a Commodorának szülei körülbelül ötvenezer millió vagyonnal bírtak. A Commodore még mint kiskorú fiatalember, úgy kezdte pályáját, hogy az anyjától kölcsönzött száz dollárral egy kis vitorlást vett, amely Staten-Izland és Newyork között járt. 1818-ban már három hajója volt és kilencezer dollárja a bankban. Negyven esztendő korában ő volt a Newyork környéki vízközlekedés ura és ötszáz ezer dollár vagyon birtokosa. Első volt a gőzhajó alkalmazásában és mikor az aranyláz kitört, ő szervezte az első személyszállító kocsiközlekedést Nikaraguán át. A vasutak jelentőségét 1844-ben ismertte föl. Hajóit eladta és vasuti részvényeket vásárolt. Amikor 1877-ben meghalt, száz millió dollárt hagyott. Küzdelmes életének jelszava volt: amit más megtehet, én is elvégezhetem. Sokszor mondta, hogy a Wall Street évenként egy millióval tartozik neki. Küzdelmében sokszor megszorították, de sohasem győzték le. Mikor a polgárháború idején a déliek Merrimac nevű hajója fenyegette a partot, Vanderbilt odaadta a legnagyobb és leggyorsabb hajóját a kormánynak, hogy

az I. osztályba az, aki legalább négy elemi osztályt sikeresen végzett; felsőbb osztályba az, aki a polgári iskolának I., II. vagy III. osztályát sikeresen végezte. Aki az elemi iskola V. és VI. osztályából a polgári iskola II. vagy III. osztályába kíván belépni, tartozik magát felvételi vizsgálatnak alávetni. Beiratkozáskor 5 korona beiratási díj és a tandíjnak legalább egy negyed része fizetendő. Minden tanuló a beiratkozáshoz köteles magával hozni születési, himmlőltási és iskolai bizonyítványát. Az iskola ünnepélyes megnyitása szeptember 4-én délelőtt 9 órakor lesz a Deák Ferenc-utcai nagytemplomban, a rendes tanítás szeptember 6-án reggeli 8 órakor kezdődik.

Debreceni kereskedők gyűlése.

A végrehajtási novella tárgyában.

(Saját tudósítónktól.) Az új végrehajtási novella áliai kétségtelenül a kormány szociális programjának nagy és jelentős részét hajította végre. A novella, mint már jelentettük életbe lépett. Természetesen az átmenet egy kis rázkódtatással jár, melyet a hitelezők, a kereskedők, az iparosok éreznek meg legjobban.

Azonban ezzel szemben is van mentség. Csak a kereskedők ismerjék a novella útján keletkezett új helyzetet!

Ezt a célt szolgálja az Omke debreceni fiókjának akciója, melyről a következő kommunikét kaptuk:

Az Omke elnöksége hozzá több oldalról intézett óhajítás folytán a végrehajtási novella életbe léptetése alkalmából e hó 30-án vasárnap délelőtt 10 és fél órakor a Kereskedő Társulat termében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a kartársakat, iparosokat és érdeklődőket ezuton hívja meg. A közgyűlés azon teendők megállapításával fog foglalkozni, melyek a novella életbelép-

küldje a déliek hadihajója ellen. — A csatát más hajó küzdötte le, de a kongresszus mégis éremmel honorálta Vanderbilt áldozatkészségét.

Vanderbilt Vilmos volt, aki a vasuti hálózatot kiterjesztette és a bányájától örökölt vagyont megsokszorozta. 1885-ben halt meg, négy fiú és négy leánygyermekét hagyott hátra. A most élő generáció feje, Vanderbilt Kornél, aki atyja akarata ellenére szegény leányt vett el azért örökségül csak egy millió dollárt kapott. Ifjabb testvére, Alfréd, azonban önként adott még neki hetet. Most ez a ház feje az amerikai társaságnak és nem hallani mást, mint őszinte dicsőretet Kornél szegény származásu, de elragadóan szép és kedves feleségéről. Kornél különben erős munkás és kiváló gépész. Sokfelé dolgozik, de emellett a társaságnak is vezéralakja. Széchenyi László gróf ennek a derék embernek a hugát vette el.

Vanderbilt Alfréd, atyjának főörököse csak a lovak iránt érdeklődik. Elvált feleségétől és most azzal mulat, hogy London és Brighton között napi kocsiközlekedést tart fenn.

Az ifjabb Kissam Vilmos az automobil-sport lelkes híve. A világ legvakmerőbb soffitörjének egyike s ő alapította a Vanderbilt serleget, az utomobil versenyek ez előkelő díját. Testvérjük, Coneuelo, Marlborough herceg felesége, aki azonban férjétől elváltan él.

A többi, ifju Vanderbilt sarjadék élvezi az életet, amelyet elődeik zsenialitása és szorgalma rájuk nézve gondtalanná, nyugalmassá, fényessé tett.

tétese folytán szükségessé válnak, hogy a kereskedők jóhiszeműen szerzett jogai a novellának igen rövidre szabott életbeléptetési határideje mellett lehetőleg megmentes-senek; reméljük, hogy az elnökség ezen kezdeményezését a tagok tömeges megjelenéssel és élénk érdeklődéssel fogják kísélni; a novella életbeléptetésének rendelete ugyanakkor a megjelenők között ki fog osztatni.

„Emlékezzünk régiekről.”

Kurucok emléke.

1704 január 7-én éjszaka Höfelholtz aradi várparancsok vezetése alatt a labancok megtámadták a bihari sáncok közt táborozó kurucokat. A sáncok közül kiszorított kurucok a sáncok körül vett ref. templomban kerestek menedéket, azonban Delaroche aradi várnagy a templomot gánatokkal felgyújtatta és a tüzből kimenekült kurucokat levágatta. A kurucok nagyrésze, veiók Jármy Ferenc kapitányis, — a debreceni Jármynak is egyik őse — elesett, mintegy kétszáz fogságba került. Az elesett kurucokat a falu lakói a templom mellé temették. Azóta a bihari harcot már régén elfeledték csak a történelem ismerői tudnak róla.

Azonban az idő vasfoga nem kimélte a hősök sírját sem és napról-napra többet hordott el a dombból, míg végre megbolygatta a csontokat is. Mikor már egymás után emberi csontok kerültek elő a templomdomb oldalából, többen érdeklődtek azoknak eredete után.

Kutatásuk sikerre is vezetett, amennyiben egyrészt Szalay László munkájából (Magyarország története VI. k.), másrészt Karácsonyi János nagyváradi kanonok kutatásából minden kétséget kizárólag megállapítható a tetemek fent említett eredete.

Ennek következtében Bihar község hazafias képviselő testülete elhatározta, hogy az omladó templom dombot sirbólszerűleg elfalaztatja, hogy ezáltal meggátolja, hogy azoknak csontjai, akik a magyar szabadságért estek el, nemcsak a kegyeletet, hanem minden szépségeket sértve feküdjének az utca porában.

Egyszersmind kimondta, hogy a kuruc temetőt megfelelő emlékek látja el, melyet még ez év folyamán felállíttat. Ennek tárgyában egy bizottságot küldött ki, mely utasítva van az emlék felállításáról és annak leleplezése körüli teendőkről intézkedni.

Szimulál a hadházi rablógyilkos.

Bevall már mindent.

Egyik végétől a másikba.

Megfigyelés alatt.

Még mindenkinek élénk emlékezetében van az az iszonyu kegyetlenséggel végrehajtott rablógyilkosság, amelyet Pentek Miklós hadházi suhanc követett el, midőn megölte és kirabolta Gorgyán Miklós ottani gazdálkodót. A rettenetes kegyetlenséggel végrehajtott szenzációs rablógyilkosság általános megdöbbenést keltett mindenütt. Oly homályos és oly sötét e szörnyű munkának még ma is sok része, hogy aligha lesz tisztázható valaha. Oly részletei vannak az ügynek, amelyet a legnagyobb kriminálista sem tud megfejteni, dacára a modern bűnügyi nyomozás előrehaladottnak.

A kegyetlen, rettenetes hidegvérű rablógyilkost sikerült a szörnyű tett elkövetése után azonnal elfogni. Az igazságszolgáltatás azonban jóformán tehetetlen lesz vele. A megrögzött bűnösök szokott szabaddulásmódját, a bolondságot, a hülyeséget, szimulálást olyan merészen csinálja, hogy mindenkit valósággal megdöbben. A vizsgálóbíró nem tud kierőszakolni számbavehető vallomást tőle — holott bevallja, sőt

egyre hangoztatja, hogy a rablógyilkosságot igenis ő követte el.

Egyre borzalmasabb és borzalmasabb dolgokat beszél a véres éjszakáról. Nem tagad már semmit, sőt borzasztóan megnagyít mindent. Nem tudja szinte az ember, hogy valóban bolonddal, hülyével, vagy valami nagykaliberű, ravasz gonosztevővel áll szemben.

Akik a vizsgálóbíró fogháza előtt mennek el, különösen a dühöngésnek az első rohama alatt, valóságos vadállati üvöltözést, kiáltozást hallhattak. Péntek Miklós cellájából hangoztak ki a rémes üvöltések és kiabálások.

A kegyetlen rablógyilkos ugyanis az utóbbi időben egészen megváltozott. Mikor elfogták és bezárították a börtönbe, szinte némának tetette magát. Zavárosan tekintett maga körül és órákig sem lehetett hallani a szavát. Sem enni, sem inni nem akart, kö-zönyösnek mutatkozott minden iránt.

Könnyen megtehetné volna, hogy legalább részben tisztázza magát a szörnyű vád alól, maga és esetleges bűntársa borzalmas tettének a beismerésével, ő azonban mindez nem tette.

Az állítólagos bűntársát, aki a legnagyobb valószínűség szerint tette is résztvevett a rablógyilkosságban — éppen ezért kellett a szélinek ereszténi. Holott a legnagyobb gyanu terhelte társát is a véres éjszaka dolgaiban.

A rablógyilkos most már egészen megváltozott. Dühös és hangos lett. Szidta önmagát és szidta a világot, sorsát és mindent, a legzavarosabb módon. A vizsgálóbíró elé vezetette magát. Vallani akart és vallott is szörnyű dolgokat.

Még borzalmasabban beszélt el teljesen összefüggéstelenül a véres éjszaka részleteit. Valósággal megsemmisült a komoly bíró az iszonyu szavak hallatára. Utoljára is maga magának kellett megnyugtatni a szerencsétlen embert, akit gyakran fogtak el szivgyöresei szeme előtt. Hab tájtékozott a száján és úgy fetrengött a földön a szerencsétlen.

Most megfigyelés alá helyezték a beteg rablógyilkost, akiről nagyon nehéz megtudni, hogy szimuláns-e vagy komolyan bolond, hülye és beteg — nagyon beteg.

Mindenesetre kiválóan játsza szerepét, annyira kiválóan, hogy kétségbeeszt a megfigyelő orvosokat. A rablógyilkost, ha az itteni megfigyelés nem fog eredményre vezetni, valószínűleg felszállítják a központi megfigyelő intézetbe. Ott azután kiveszik belőle, hogy szimuláns-e vagy komolyan bolond.

A nap krónikája.

Rendőri riportok.

Kenyeret lopott.

Szomorú jelenet játszódott le tegnap a rendőrségen. Sok szomorú és megható eset közül kevés szólott jobban a szívhez, mint annak a szegény embernek az esete, aki lopott.

Lopott — mert éhezett és éheztek gyermekei. Tatár Jánosnak hívják a szerencsétlen embert. Valamikor még jobban ment a dolga. Kicsiny, de tisztességes állásban dolgozott. Bűnös szenvedélyek kerítették hatalmukba később a szerencsétlen embert, aki azután rohamosan ment lefelé a bűn lejtőjén.

Az alkoholizmus ördöge rabolta el testét, leikét. Nem tudott tőle semmiképen sem szabadulni. Emiatt vesztette el hivatalát. — Családjá erre a legnagyobb nélkülözésekbe utott és ő maga napszámmal volt kénytelen megkeresni kenyerét. Ha ugyan megtudta volna keresni. De legutóbb már nem kapott munkát sehol.

Ami kis pénzt még hébe-hóba keresett, azt is megitta. Mikor józan volt, éreznie kellett neki azután a keserű, mély önvádat családjá nyomorgása miatt. Ezt nem tudta elviselni. Tegnap akart lopni először — kenyeret. Éhezett maga is és családjá is.

De úgy látszik, nem volt jártas a lopás mesterségében. Rajta csípték mindjárt a sze-

gény embert, akit a „jólelkű kofa“ vádja alapján el is főznek itélni.

Szomorú gondolatokat ébreszthet ez az eset mindenki ben, aki el-el gondolkodik társadalmunk szociális bajairól.

*
A visszautasított udvarló bosszuja.

Különös, sőt a maga nemében páratlan bosszút állott egy nagyon csinos fiatal leányon J. Károly, a főtér egyik legelőkelőbb kereskedésének üzletvezetője. A fiatal leány — aki különben felirónő az üzletbe, azonnal a rendőrségre sietett, ahol elpanaszolta nagy baját.

Mosoly vonult át a rendőrtisztviselő arcán, amint az érdekes panaszt hallgatták. Ugy esett a dolog, hogy a kisasszonyok az üzletvezető ur nagyon erősen talált udvarolni. Sőt annyira erősen, hogy az udvarlás már üldözés számba is mehetett volna. A jólnevelt kisasszony azonban semmiképpen sem fogadta el az udvarlásokat.

A lehető legerősebb visszautasítás után egy csattanós visszautasítás következett. Az üzletvezető ur erre nagy bosszút forralt. Nagyon és különös. Valóságos regénybe illőt. A kisasszony ugyanis az üzletbe szokta meginni uzsonnai kávéját. Ezt a szokását használta fel az üzletvezető arra, hogy kávéjába különböző „varázs szereket“ tegyen. Hogy mit, azt még eddig nem lehetett kideríteni, de hogy állandóan rakott bele valamit az bizonyos.

Rajtacsípték egyszer öklémét. Azóta a kisasszony állandóan betegeskedett. A kávéjába öntött „bájital“ megtette a maga hatását.

A rendőrség a síró kisasszony panaszára megindította az eljárást a középkor sötét babonáival élő üzletvezető ellen. Ki fogják deríteni, hogy mit is tett a kávéjába?

Színház.

Szintársulatunk Máramaroszigeten.
A máramaroszigeti színházi szezon, úgy látszik kedves a társulatunknak. Az ottani lapok szinte elragadtatással írják az előadások mintaszerűségéről. Bennünket különösen érdekelt Ferenczy Frigyes, az új operette rendező, aki a klasszikus stílusú opera előadások Mekkájában — Bayruthban fejezte be tanulmányait. Nem lehetetlen, hogy Gyöngyi Izsót és lányát, aki a máramaroszigeti közönséget valóságos elbűvölő, az igazgatóság állandóan szerződtetni fogja. — Az ottani lapok nagyon elismerőleg írják mindnyájukról: „Ferenczy Frigyes nagy elismerés illeti meg. Mint rendező pompás invencióval igyekezett leküzdeni a szűk színpad nehézségeit és mint színész elsőrendű kvalitásnak mutatta magát. — Előre megjósoljuk, hogy ennek az ötatudatos, finom eszközökkel dolgozó művésznak nem lesznek zajos sikerei. Azon a téren már el van rontva ennek a közönségnek az ízlése de azért hisszük, hogy ő nem fog alkalmazkodni a karzati stílushoz. Ő játszott a cimszerepet nagy erővel és óriási hatással. — Gyöngyi Izsó minden szavát, minden mozdulatát derűlátás követte. Öntudatosan alakította, gondolkodó színész. Ennek elég bizonyítéka az, hogy e kitűnő verbéli művész pompás ripacs tudott lenni. — Mint zsidó groteszk megteremtője csupa rutin és jellemző művészet ez az istenadta ember. Óriási volt a sikere utánozhatatlan zsargonjának, ritka temperamentumának, frissességének. E sikerben osztozott vele leánya, Gyöngyi Jolán társulatunk legújabb szubrett akvizitója. A fiatal leány kedelmes, pompásan iskolázott hanggal bensőségeltjesen finom előadással hódította meg a közönséget. Rendkívül vonzó egyénisége, szubtilis, tiszta, természetes játékmodora pozíciót biztosít neki a drámai előadásokban a társalgási szerepkörben; csengő, iskolázott és hi kell,

temperamentumos játéktípusa a szubrett szerepekben is használhatóvá teszi. A direktiót nagy elismerés illeti a két művész szerződtetéséért. Tudomásunk szerint a szerződésük csak október 1-étől szól. Módját kellene ejteni, még nagy anyagi áldozat árán is, hogy végleg itt maradjanak. Üzleti szempontból sem volna rossz.“ Ezekhez a dícséretre nem kell kommentár. Csak azután valóra is váljanak.

Elgázolt katonák.

Szerencsétlenség menetelés közben. — Ulánusok a vonat előtt. — Öt sebesült.

Az ó budai rakparton, a tengerészlaktanya előtt ma reggel súlyos szerencsétlenség történt. Egy vicinális személyvonat valósággal elgázolt egy csapat gyakorlatozó katonát, akiket a parancs nekivezényelt a mozdonyok. — Több katona életveszélyesen és súlyosan megsebesült, azonkívül sok lovat ért kisebb-nagyobb baleset. A szerencsétlenség a székesfehérvári 12. számú ulánuszred két századát érte, amelyek olyan területen meneteltek, ahol se kocsit, se gyalogut nincsen s közbeesik a vasuti töltés, amelyet, úgy látszik megakarták ostromolni.

A 12 ulánuszred második és harmadik százada tegnap indult Székesfehérvárról, hogy résztvegyen a felsőmagyarországi nagygyakorlatokon. A második századot maga a parancsnok, Mayes Oitó alezredes, a harmadik századot Primavecs Tivadar kapitány vezette. A terv szerint a Római fürdőn át Kálzig kellett volna menetelniük az ulánusoknak s ott pihenőt tartottak volna, de egy vicinális személyvonat véres sort tört a két század között.

Az ulánusok négyes sorokban haladtak az óbudai rakparton, közvetlenül a vasuti sínek mellett. Azon a részen semmiféle ut nincsen s így egyelőre megfejtethetetlen, hogy a parancsnok miért éppen azt a járattal es veszélyes utvonalat választotta ki.

A tengerész laktanya előtt, ahol a szerencsétlenség történt, erősen kanyarodik a vasut. A katonák már részben túlhaladták a kanyarulatot, amikor a Máv 4003. sz. helyi-érdekű vonata befordult. Fejhardt Nándor vonatvezető felismerte a veszedelmet, sipolt, ellengőzt adott, de a vonatot nem tudta megállítani, annál kevésbé, mert 270 tonna áru-terhet is vitt.

Az ulánusok helyett, hogy kettészakadva megvárták volna a vonat elhaladását, keresztül akartak lovagolni a vasuti töltésen. A síneken valóságos pánik tört ki soraikban. A lovak megbokrosodtak az ijesztően közelgő mozdonytól, sok ló levetette lovasát, sok a nagy zürzavarban és kavarodásban lezuhant a töltésről, magával rántva lovasát is. Közben odaért a vonat s néhány pillanat múlva véresre tört katonák jajveszékése és a megsebesült lovak vad nyerítése tette figyelmessé a közelben tartózkodókat.

Csakhamar nagy tömeg állotta körül a sebesülteket, akiket az első segélyben igyekeztek reszesíteni. Életveszélyes sérüléseket szenvedtek: Hancics István, Probenics Pál és Schek Fülöp. Súlyosan megsebesültek: Kranitz József és Trabarger Mátyás.

A sebesülteket beszállították a XVII-es helyi-érdekű kórházba, ahol azonnal ápolás alá vették őket. Megsérült még tizenhat ló. Egyet a helyszínen lelőttek, kilenc szolgálatképtelen lett, hat pedig zúzódásokat szenvedett. A sebesülteket elszállítása után a két század tovább folytatta útját.

A huszárszázados drámája.

A vadászat halottja.

Röviden hirt adtunk arról, hogy Kaposvárott önkézzel vetett véget életének Szánthó Béla huszárszázados. Az öngyilkos katonatisztnak előkelő összeköttetései voltak Somogyban, maga is néhány év előtt előkelő szerepet játszott a társaságban. Érthető tehát, hogy öngyilkossága nagy feltűnést kelt. Öngyilkosságáról most a következő részletes tudósítást kaptuk:

Szánthó Béla ezelőtt még 6 évvel, mikor még főhadnagy volt, résztvett egy pár force vadászatban. A vadászatban lováról leesett s fején súlyosabb zúzódásokat szenvedett. Oly szerencsétlenek voltak ezek a sérülések, hogy öröklött szívbját erősen súlyosította.

A sérülések nyomán ugyanis felszívódás támadt, amely a gerincbe húzódott le és gerincbántalmakat okozott. Azóta többé nem is lett egészséges.

Betegsége miatt nem végezhetett rendes szolgálatot s több ízben hosszabb szabadságot élvezett, így tavaly egész évben szabadságon volt. Az üdülés jót tett a beteg századosnak s szabadságidejének letele után, ha nem egészen, de jobb színben s jobb erőben tért vissza ezredéhez s végzte a rendes szolgálatot. Mindent megpróbált, hogy betegsége felett diadalmaskodjék, de nem sikerült.

Az, hogy betegsége meg fogja akadályozni kötelessége teljesítésében, nagyon elkésérítette s buskomorrá lett.

Elkeseredését még növelte az is, hogy az ezred részt vesz a király-hadgyakorlaton s félt, hogy nem tud majd a gyakorlatozás alatt eleget tenni kötelességének.

Tisztársainak sötét gondolatairól sejtelmük sem volt. Tegnapielőtt déiben már zsebében volt a fegyver, melyet egyik fegyverkovácsból kért kölcsön s mellyel tettét elkövette.

A Lajóból Sziget-urszágot 15. szám alatt lévő lakására ment. Négy óráját halálán lőtte magát és nyomban meg is halt.

Titokzatos hulla.

A Nagyerdő rejtelméből.

Az eltűnt feljelentő.

A nagyerdő sűrű homályában, ott, ahol a fák sűrű lombjai hallgatagon borulnak egymásra, titokzatos leltre bukkant egy szegény napszámos ember nemrég. Egy teljesen feloszlásnak indult hullát látott a galyak között. Mindjárt azt következtette, hogy valami büntény vagy öngyilkosság miatt kerülhetett ilyen helyzetbe a felismerhetetlen hulla.

Azonnal a nagyerdei rendőrségre ment, ahol bejelentette az esetet. Rágtón lámpákat kerestek és a hulla felkeresésére indultak.

A hullát azonban nem találták meg az éjszaka csaloéka homályában sehol. Nem is keresték tovább, hanem elhatározták, hogy másnap fogják majd felkutatni az erdő azon részét, ahol a hullát megtalálni vélték. Hiába keresték azonban másnap, nem találták meg sehol.

A legérdekesebb volt azonban a dologban az, hogy az éjszakai feljelentőnek sem volt már se hire, se hamva. Elpárolgott, eltűnt, mint a kánfor.

Ez a fordulat azután még bonyolultabbá tette az ügyet. Mi célja volt a titokzatos idegennek a feljelentéssel és miért tűnt el oly hamar? A rendőrség mindjárt valami titokzatos bűnügy szárait vélte a rejtelmes esetben felfedezni. Keresték, kutatták tehát tovább a hullát, de nem találták. Most a rendőrség ismét nyomon van, megtudták,

Kiválóságokról ismert, kiállításokon is első díjakkal jutalmazott elsőkézből, feltétlen jótállással árusítjuk.

borsajtóinkat Péterfia-u. 73. sz. alatti raktárunkon **„Debreczeni Vasöntőde és Géplakatosság“.**

vagy legalább is felismerni vélték a titkos feljelenőt.

A nyomozást a legnagyobb titokban folytatják.

Chewreaux és Box-bőr

NŐI CIPŐK

Magas szárral.

Párja:

10 K.
15 K.

Kizárólag

Mandel Lipót

cégnél.

Hírek.

— **Személyi hírek.** Dr. Molnár Ákos országgyűlési képviselő Debrecenben időzött. — Purjesz Zsigmond dr. udvari tanácsos, egyetemi tanár Debrecenbe érkezett.

— **Zöld a Hortobágy.** A hortobágyi puszta az esős időjárás után kizöldült. Olyan kitünő legelő van most a Hortobágyon, amilyen évek óta nem volt. — A mai takarmány szűk világában ez rá is fér a gazdákra.

— **Az egyeki és tiszacsegei telefon.** Az egyeki és tiszacsegei telefon már csak jövőre fogják végleg befejezni. A telefon kiépítés különben azért késett, mivel Debrecen városa megtagadta a hozzájárulást a költségekhez.

— **Furcsa csalogány.** A Budapesti Naplóban olvassuk a következő közleményt: Az Operaház igazgatójának, vagy esetleg ritkaságkedvelőinek melegen ajánlunk megvételre egy csalogányt, amely kürtöt fúj. A tulajdonosa a debreceni „Esti Hírlap” szerkesztője, aki vezércikket ír Apponyiról, aki köztudomás szerint a nemzet csalogánya. De mert Jászberény képviselője, alkalmazni lehetne vele szemben a jászberényi kürtől vett példázatot is. A debreceni újság zseniális szerkesztősége azonban összeköti a két képet a kijelenti, hogy a „csalogány néhány nap múlva jönni fog, ismét meg fogja fújni a kürtöt”. Amint látni tetszik tehát, a vezércikkhez szerkesztő csalogánya nemcsak egyszer fúj bele a kürtbe. Már egyszer kürtölt. Most ismét kürtölni fog. Szép lehet az! Jó lenne annak a kürtös csalogánynak nagyobb nyilvánosságot biztosítani. Hadd kürtöljön az egész országnak, ne csak egy vezércikk-írónak.

— **Küteges tifusz Hadházon.** A hadházi küteges tifusz szünőfélben van. A legerélyesebb rendszabályokat foganatosították a cigányok ellen. — Valótlanak bizonyult az, hogy a cigányok közül egyesek

Debrecenbe jöttek volna, mivel a a legnagyobb őrizet alatt állanak. A küteges tifuszos cigányok — tehát valószínűleg küteges tifusz nélkül érkeztek Debrecenbe valahonnan.

— **Közegészségügyi vizsgálat** Ma délelőtt is általános vizsgálatot tartott a rendőrség K. Szalay Béla körületi orvossal. Piszkos odúk, rozadás szerszámok, szenny, szemét a legtöbb helyen. A pékműhelyeknek már használt az időközönkénti megrendszabályozás. Egy-kettő kivételével kifogástalan állapotokat találtak a vizsgáló közegek. Nem úgy az élelmiszerkereskedőknél. A Simoffy-utcaán özvegy Gottliebnek libakereskedésében undorító és felháborító állapotok vannak a vizsgálat szerint. Az üzletet be is csukták, tulajdonosa ellen folyamatba tették az eljárást. Szintolyan, vagy még firtelmesebb dolgokat állapítottak meg Berger Márton Simonffy-utca 17. szám alatti szikviz és ártézi viz gyárában. A szenny, piszok tárgalata ez az épület. Az udvar tele trágyadombokkal. A gyárban bűz, rondaság. Az épületben tartózkodás, mint a vizsgálat kiderítette, nemcsak az egészségre káros, de életveszélyes. Tehát nemcsak közegészségügyi, de közbiztonsági okokból is súlyos büntetés alá esik.

— **Kornai Berta Debrecenben.** A főváros kabaret világának dédelgetett művésznője Kornai Berta, ki most két napon át a debreceni közönség előtt fogja csillogtatni az ő lenge, de bájos művészetét. Sarkadi Vilmosnak, a Bikabeli Tarka Szinpad agilis igazgatójának ugyan sikerült megnyerni a művésznőt óriási áldozatok árán két napos vendégszereplésre — Kornai Berta ma, szombaton és holnap vasárnap lép fel a Bikában, hol bizonyára zsufolt ház fog tapsolni a művésznő kedves magánszámainak.

— **A hamestead ellen.** Aradról jelentik: Az itteni kereskedelmi és iparkamara Kristyáry János elnöklésével tartott teljes ülésében foglalkozott a családi otthon védelméről szóló törvénytervezettel. Schütz Henrik és dr. Maresch Gyula felszólalásai után kimondták, hogy felírják a kormányhoz, kérve, voaja vissza ezt a javaslatot, mert Magyarország nem alkalmas ilyen törvény megalkotására.

— **Uj vasut Hajdumegyében.** A miniszterium megengedte Adler Samu szoboszlói lakosnak, hogy Szoboszlótól—Sápig új vasutat építtessen, Földes és Szovát érintésével. Az új vasut előmunkálatait még valószínűleg az idén megkezdik.

— **Visszajön a katonazenekar.** Az este az a hír jata be Debrecen, hogy a katonazenekarunkat visszahelyezik. Kovács Gusztáv volt darabont főispán megveretése miatt a katonazenekart elvették tőlünk. — Sokszor tett már a városi tanács is kísérletet aziránt, hogy a zenekart visszakapjuk, azonban ez mindez ideig nem sikerült. A hadügyminisztériumban úgy döntöttek, hogy Debrecen visszakapja a katonazenekart. — Vigan fog tehát októberben bevonulni a katonazenekar, ha ugyan igaz ez a hír, amely még mindezeidig nem nyert megerősítést.

— **Jegyző választás.** Szabó Gyula mártonfalvi jegyzőt tegnap egyhangulag nyiradonyi jegyzőnek választották meg.

— **A debreceni izraelita szent-egylet** 1908. évi augusztus hó 30 án, vasárnap délelőtt 10 órakor az izraelita hitközség nagyteremében rendkívüli közgyűlést tart, melyre az egyleti tagokat tisztelettel meghívja. A debreceni szent-egylet előljárósága: Stern József elnök, Burger D. József jegyző. Tárgy: Választmány eltörlesztése agdok menházának létesítése iránt. Kérelem: Tekintettel a tárgy fontosságára és nemes céljára, felkérletnek a t. tagok, hogy a közgyűlést szives megjelenésükkel határozatképesse tenni és ezzel az oly fölötte szükséges jótekonny intézmény életbehívását előmozdítani sziveskedjenek.

— **A Wilson cirkusz ruhatolvaja.** Nagy kár érte a debrecenben időző Wilson cirkuszt. Ruháit mosásba adta, de többet nem látta azokat soha. Eltűntek szőrin-lában a mosónéól. Azaz, hogy nem is annyira szőrin-lában, mint inkább a Papp Mariska kezén. Ugy történt ugyanis a dolog, hogy Sárosi Erzsébet, aki a ruhamosást tulajdonképen kapta — alérletbe adta ki Papp Mariskának. A derék leány a ruhákat azután eladta és a kapott pénzt elmulatta. Sárosi Erzsébet — akin most a cirkusz követeli a ruhákat — sikkasztás miatt tett feljelentést Papp Mariska ellen.

— **Vesztett kutya dühöngése Bőszörményben.** A vestett kutyák mostanában nagyon el vannak szaporodva mindennütt. A debreceni vestett kutya dühöngés után a bőszörményi következett. A réi pusztán Székely Pál két kis gyermekét majdnem halálra marta egy kóbor vestett kutya. A borzalmasan összemarcangolt gyermekeket azonnal felszállították a „Pasteur” intézetbe.

— **A debreceni görög katolikuskok bucsuja.** A debreceni magyar görög katolikus hívek Papp János lelkész és Plesa Ferenc tanító kíséretében szerdán reggel bucsura mentek Mária-Pócsra, hova csütörtökön érkeztek meg. A bucsujáró hívek szombaton este érkeznek vissza Debrecenbe.

— **Ismét vestett kutya harapás.** A téglavetőből tegnap összemart kutyák közül egy elmenekült és pedig a tanyák felé, hol folytatta garázdálkodásait. Tegnap este dr. Tóth Mihály mezőrendőr kapitány Macson léte alkalmával arról szerzett meggyőződést, hogy ugyanez a kutya összemarta a macsi állomásfőnök kis gyermekeit. Különösen a hátát marcangolta borzalmasan össze. A kis gyermeket a legelső vonattal felvittek Budapestre, a Pasteur intézetbe. A vad bestia ezenkívül az ondódi tanyák között is garázdálkodott, ahol egy bérió hat éves és másfél éves fiát marta össze. A testvér ficskát a mezőrendőrség felszállította a Pasteur intézetbe.

— **Verekedő kis fiuk.** Furesán bánt el Balog Ferenc Balog Imre nevű vérrokonával. A derék két kis fiu — 14—16 éves mindkettő — valóságos komoly verekedést rögtönözött. Verekedésüknek az oka valami apró gyerek ügy volt. — De bezzeg ők nem vették ezt gyerekesen. Mint komoly verekedő legények támadtak egymásra. Az ádáz dühöknek meg is lett a maga következménye. Balogh Imrét veszedelmesen szurta meg a másik társa, éppen a baloldalán, a szive alatt. Szerencse, hogy komolyabb következménye nem lett a szurásnak. A rendőrségen kibékítették őket azután a szülőik — a többi dolgot pedig valószínűleg négy szemközt fogják elintézni velök odahaza.

— **A fürdőről hazajött** közönségnek legkellemesebb üdülőhelye a „Royal” kioszk. Kitünő zene. Tisztelettel Hauer Bertalan.

— **Szüreti mulatság.** A debreceni famunkás, nyomdász, vas- és fémmunkás, építő-, ács-, fölómivelő-, malom- és vasuti munkás, cipész-, csizmadia- és szabómunkás ifjuság és munkásnök a közös könyvtár ja-

Vanger Sándor és Társa Batthyány-u. 1.

Párisi mintára berendezett női ruha készitési műterme megnyilik szeptember hó 1-én.

vára folyó évi szeptember hó 6-án a Margit-fürdő ujonnan rendezett kerthelyiségében és dísztermében világpostával, szerpentin és konfetti csatával, tréfás játékokkal és táncal egybekötött szüreti ünnepélyt rendeznek.

— **Ló a sinek között.** Tegnap este a Füzesabony felől Debrecenbe igyekvő vonat agyongázolt egy békóba vort lovat, amely a sinek között állott. A vonat a karambol miatt késéssel érkezett be Debrecenbe.

— **Uj vállalat.** Tudósítónk jelenti, hogy Berettyóújfalun, Csökmő és Gáborján községekben — állami támogatás mellett — kenderáztató telepeket létesítenek.

— **Haraps disznó.** Hajdudorogon Kerekes Jánosné sártése megharapta Papp Bálint odaváló gazdálkodó feleségét. A szegény asszony súlyos sérüléseket szenvedett. A csendőrségen feljelentést tett a veszedelmes disznó gazdája ellen.

Ha jó tartós élő zsebkésre, ollóra vagy beretvára van szüksége, ne mulassza el felkeresni Mentze Henrik ujdonságok áruházát Kossuth-utca 4. sz.

Távirat és telefon.

Forradalom Szerbiában.

Összeesküvés Péter király ellen.

Belgrád, augusztus 28. Szerbiában az elégtelenség már a tetőpontra hágott. — Általános a forradalmi hangulat. Az összeesküvés nemcsak Péter király ellen, hanem a királyság ellen történik. Detronizálni akarják és kiakarják kiáltani a köztársaságot. — Az összeesküvés élén Stojanovics áll. A forradalom kitörése minden percben várható. Szerbia valóságos lázban van, az izgalom a tetőpontra hágott. Általános a félelem és a rettegés a királyi udvarban.

A Retek-utcai szerencsétlenség.

Budapest, augusztus 28. Fehér György a szerencsétlenség legújabb áldozata ma halt meg a kórházban. A vizsgálóbíróság folytatja az eljárást az építész ellen, akire egyre terhelőbbek lesznek a körülmények. A vizsgálat most már az eddigtől különböző irányban halad. Minden percben várható az új fordulat.

Óriási szerencsétlenség a fővárosban.

Budapest, augusztus 28. Ma óriási szerencsétlenség történt a fővárosban. A Kossuth Lajos-utca 13. számú házban nagy benzin-robbanás, amely s vigyázatlanságnak a következménye. Valaki égő gyufával közeledett a benzin tartányhoz. Három ember meghalt és több életveszélyesen megsebesült. — Az áldozatok összes száma hét.

Az erdélyi választó kerületek.

Budapest, augusztus 28. Andrássy, ki most a tiszadobi birtokain nyaral több erdélyi főispánt rendelt magához, hogy tárgyaljon velük az erdélyi választói kerületek új beosztásán.

Törvénytörés.

§ Párbajozó világbajnok. Érdekes lovagias ügy epilogusa játszódott le a budapesti büntetőtörvénytörés előtt tegnap. Párviadal vétségével vádoltnak állott a bíróság előtt dr. Fuchs Jenő, a vivás olimpiai világbajnoka és dr. Dombóváry Géza ügyvéd. —

A múlt év júniusában mindketten segédkeztek egy párbajnál, mely alkalommal összeszólkóztak azon a kérdésen, hogy szabad-e keztyűben párbajozni. — Az egyik fél ugyanis keztyűs kézzel fogott kardot, ami ellen Dombóváry, a másik fél segédje élénken tiltakozott. Fuchs Jenő erre kijelentette, hogy megbízza nem fogja levetni a keztyűt.

— Akkor én itthagynom önöket — mondta Dombóváry.

— Tessék! — válaszolta Fuchs Jenő.

A „tessék” szót sértőnek minősítette Dombóváry és elégtételt kért Fuchs Jenőtől. Az ártatlav ügyből párbaj lett, amelyet 1907 június 22-én a Rákosi-féle vívóteremben vívtak meg. A feltételek voltak: könnyű kard, teljes bandázs, szuras kizárásával harképtelenségig. A párbajban Dombóváry néhány nap alatti gyógyulást, könnyű sérülést szenvedett a homlokán. Mindkettőjük ellen megindították az eljárást párviadal vétsége miatt. Ma tárgyalta az ügyet dr. Makucz bíró tanácsa, amely Fuchs Jenőt három, Dombóváryt Gézát pedig két napi államfogházra ítélte. A felek megnyugodtak, de dr. Aczél királyi ügyész súlyosbírtásért felebezett.

Mérnök-akadémia!

gépész, villany, építésmérnöknek és építészvezetőknél. Fölvételi feltétel 6 gymnasium osztály, vagy hasonló előképzettség vagy szakiskolai végzettség. Bővebbet az utmutatóban.

WISMAR, am der Ostsee.

Csarnok.

Bosnyákország sárkánya.

A „Debreczen” eredeti regénye.

Irta: Tomić Eugén. 77

— Honnau jössz, mondjad már — sürgette.

— Raguzából, tisztességes vezir, — szólt rendes alázatos hangján a barát.

— Raguzából? Hallani ott valamit Stambulból. Hisz a raguzaiak mindenfelé járnak hajóikon és minden ujságot meghallanak.

— Stambulból nincs ujság, de igenis van Albániából, Skodra pasától, nem is éppen jó hír.

— Hát mi történt vele? — kérde a vezir kíváncsian.

— Semmi jó uram. Három hétig védekezett skutari várában a nagyvezir ostroma ellen. Mikor már dőltek a vén falak az ágyugolyóktól és ő belátta, hogy segítségre sehonnan sem számíthat, kegyelemre megadta magát a nagyvezirnek. De vesztére. Stambulba küldték, ahol akasztófa vagy életfogytig való száműzetés várja.

— Még rosszabbul jártak hievei. Skodra pasa leghivebb pártfeleit szörnyű halállal vesztette el a nagyvezir. A szerencsétleneket vasszőges keményfa palánk ellen dobatta, míg testük egyenként fönt nem akadt az éles szögeken. Akkor ott hagyta őket függni, míg kinjukban el nem pusztultak.

— Iszonyu — szólt az őrnagy megborzadva.

— Embertelenség elpusztítani a harcost, mert urához hiv maradt, szólt Zlatarevics.

— Hol van ez a vérszomjas eb? — kérdezte a vezir, kinek dühében forrt a vére.

— Hogy Skodra pasát és pártját leverte — mesélte a barát, elhagyta seregével Skutarit és Kosovóra ment. Most Vucitruánál szállt táborba és kétségtelen, hogy tervez valamit.

— Innen féken tarthatja Albániát, Montenegrót és leginkább: Boszniát, vélte az őrnagy, átlátva az állás fontosságát, amelyet a vezir elfoglalt.

(Folyt. köv.)

Iskolás-

gyermek részére, kész fehérneműk zsebkendők, harisnyák, paplanok, matracok, pokróok, (flanell takarók) és ágyterítők legnagyobb választékban s legjutányosabb áron kaphatók

Kardos László

vászon- és kelengye-üzletében

Derecen, Kossut-u. 9.

Eladó

egy db POLKE-féle 4 lóerejű

légszesz-motor

teljes felszereléssel együtt. —

Értekezheti Debreczen sz. kir.

város könyvnyomdájában, ahol

a motor üzemben megtekinthető.

Bankegyesület

részvénytársaság

Debreczen, Piac-utca 72. szám alatt.

Foglalkozik a banküzlet összes ágazataival.

Leszámítol váltókat, utalványokat, nyilt tételeket stb.

Törlesztéses vagy kamatozó kölcsönt nyújt bekebelezés mellett földbirtokokra és házakra.

Előleget ad értékpapírokra, árukra stb.

Átvész tőzsdei megbízásokat.

Elfogad betéteket könyvecskékre, folyó (chek) számlára, pénztárjegyekre es

Vállalkozik minden egyéb bank-ügylet kötésére.

Az igazgatóság.

Aki hirdetni akar

még pedig sikerrel, az forduljon az **Általános Tudósító** (Leopold Gyula) hirdetési osztályához, Bpest, VII., Erzsébet körút 41., ahol hirdetések az összes létező bel- és külföldi hirlapokban és naptárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid áron eszközölnek. Több mint 200 naptár kizárólagos képviselője, vidéki lapok központi hirdetési osztálya számos hirlap kizárólagos kezelője. Díszes ujságkatalógus, képes naptárjegyzék felvilágosítással díjmentesen.

Német szóra

fogad gyer-
o mekeket o

BUCHALLA ERVIN

tanító Szomolnokon
Szepes vármegye.

Telefon 210.

Telefon 210.

Földes Sándor

elektrotechnikai vállalata

Debreczen nagytrafik udvar.

Legelősbán és szakszerűen készít vil-
lamos villágítási- erőátviteli berendezé-
seket, házi és magán telefonok, villany-
csengők berendezését és évi jókarban
tartását, valamint minden e szak-
mába vágó legkomplikáltabb munkát.

Zalálmányok és fogalmak

Keresünk folyton jó és szabadalommal védhető
találmányokat átvenni és értékesíteni azonnali magas
készpénz fizetéssel vagy nyereségrészesedéssel az
egész szabadalom tartósága alatt

Találmányok melyek még nem állnak hivatalos
védelem alatt, általunk eszközöltetnek, illetve meg-
keresetetnek.

Ugyiszintén minden szabadalomjogos és szaba-
dalomműszaki ügyekben költségmentesen adunk fel-
világosítást.

Ajánlatok intézendők: Patentanwälte Ingenieur
Krug und Professor Aquilar Basel (Schweiz) Freie-
stasse 32.

Szabadalmi hivatal találmányok és szabadalmak
eszközölése és értékesítésére az összes országokban.
A kérdések duplaportóval látandók el.

Okulárium

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 15.
félemeleten. Wien, I. Kärtnerstrasse 39.
Megfelelő szemüvegek ingyenes orvosi
rendelés naponta 9 órától 7-ig Márkus
dr. vezetése alatt. Szemüvegek és orr-
csiptetők 3 koronától feljebb. Színházi
és távcsövek minden kivitelben dus vá-
lasztékban.

Zeis-Trieder látcsövek.

Kerékpár, varrógép,
gramafon, villamos-

sági cikkek és mindennemű alkatrészek
állandó raktára. Nagy választék lemez-ujdon-
ságokban. Elvállalunk villamos felszereléseket,
mindennemű mechanikai készülékek javítását,
vas- és fémestergályozást, zománcolást, nicke-
lezést és az összes e szakmába vágó mun-
kákat szakszerűen és pontosan készítjük.

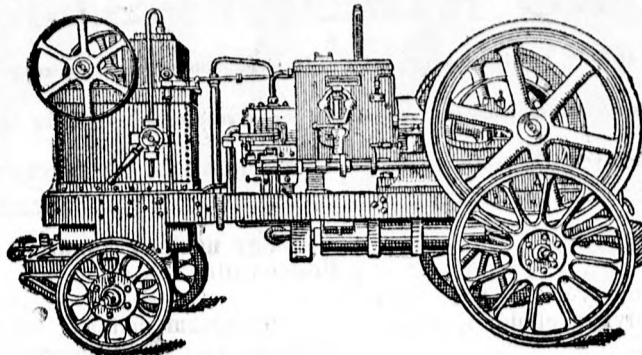
Galler és Németh

Debreczen,

Hatvan-utca 8. szám.

Eredeti „O T T O“ benzin motorok cséplési célra.

Saját műhely!
IX. Mester-utca
81. szám alatt.

Saját műhely!
IX. Mester-utca
31. szám alatt.

továbbá benzin-, petrolin-, légszesz és szivógáz motorok faszén, antracit és koksztüze-
lésre 1-1500 lóerőig LANGEN és WOLF motorgyár BUDAPEST VI., Váci-körút 59.

FAZEKAS IMRE

Villamos-világítás és Erőátviteli Vállalata az
Egyesült Villamossági és Képgyár R. T. kép-
viselője. Iroda Debreczen, Plac-utca 77. szám
(az udvarban). — Telefon szám 567.

Elvállal Villamos Világítási berende-
zéseket, lakások, üzletek és egyéb
helyiségek részére a legszolidabb ki-
vitelben erőátviteli motorberendezése-
ket. Nyomdák, műhelyek, szivattyúk
stb meghajtására a leghasznosabb kivitelben,
Telefon és szobacsengő berendezéseket.

Szállít mindennemű szerelési anyagot, csilá-
rokat, dynamó-gépeket, motorokat, műszereket,
iv- és izzólámpákat dr. Just Wolfram lámpákat,
Tervek és költségvetés díjtalan.

Éladó

6 hold majorsági föld

épületekkel felerészben faj-
szöllővel beültetve közel a
városhoz. — Értekezhetni:
Vályi Nagy Gusztáv ügy-
véddel Csapó-utca 22. szám.

Mütrágya!

Foszfor, légeny- és káli trágyák!
Szárított fekál és szárított ser-
téstrágya! Elsőrendű szőlő-
trágyák waggonszámra leg-
jutányosabban megrendelhető.

Klár Andor

bank- és áruüzletében

Debreczen,
Miklós-utca 23. sz.

Ugyanott köszén mész, wag-
gonszámra 1-3 évre, kötésre
vásárolható.

Bankosztály!

Törlesztéses, kötvény és
váltókölesönöket folyósít.

A modern gyógyszerek között, melyet az orvos leginkább rendel az
idegerősítő MUIRACITHIN

első helyen áll. Az idegbetegek képezik ma az orvosi működés főpontját. Különösen
időelőtti gyöngye szervezetük, vagy idegbetegek nem hagyhatják figyelmen kívül. Az
időelőtti idegesség, a túlmunkásság, a kicsapongás stb. következménye és
betegé teszi az egész testet. Ezért aztán a csekély rosszullétnek, mint étvágytalanság
feledékenység, reszketés, félelem, izgatottság stb. állandó kísérői az időelőtti ideggyön-
geségnek. Ne mulassza el tehát senki ily esetben orvosi kezelés alá vetni magát ideje-
korán s az orvos, mint említettük a „Muiracithin“-ben egy kiváló gyógyszer fog aján-
lani. Olvassa el az orvosi véleményeket, melyek kívánatra ingyen és bérmentve meg-
küldetnek. Orvosi rendelvényre minden gyógyszertárban kapható.

Vezérképviselő Ausztria—Magyarország részére: Hirschen-Apotheke, Wien VII. West-
bahnstrasse 19. — Gyár: Handelsgesellschaft Noris Zahn & Co., Berlin O. 40. Neu
Friedrichstrasse 48.

GLEICHENBERG klimatikus GYÓGYHELY.

(STEIERORSZAG.)

Nyári évad: Május 15-től okt. 1-ig. — Félalpin jellegű kedvezőbb klimatikus viszonyok.

Gyógyjavulatok: Légzőszervek (hurut, asthma, emphysema), szivizom betegségei,
idegbajok, rekonvalescencia. — Gyógyszerek: Inhalációs és pneumotherapia, szén-
savas fürdők, hidegvizgyógyintézet, gyógy-gymnastika, napfürdők stb.

Gyógyforrások: Konstantin, Emma-forrás Johannis-kut, Klausenforrás.
— Gazdagon illusztrált prospektusokat küld, lakás- és kocsikról gondoskodik —
a FÜRDŐIGAZGATÓSÁG.

APRÓ HIRDETÉSEK.

* * *
Dija: 10 szög 40 fillér, minden további szó 4 fillér, vastagabb betűkkel szedett szó 6 fillér.
* * *
Levélbeli tudakozásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges levélbélyeg beküldetik.
* * *

Apró hirdetések előre fizetendők.

Ajánlat.

Peérbán (Szilágymegyében) 100 véka finom fajú téli alma helyben eladó. Értekezhetni Szent Anna-u. 32.

1 raktár, 1 nagy pince száraz és tiszta, kiadó. Hatvan-utca 69. szám vásártér. Csieso Lajosnál.

Mindennemű férfi és női kalapok tisztítását a legdívatosabb forma szerint és a legszébb kivitelben a legjutányosabb árak szerint készíti özv. Kiss Gáborné utóda BORZA ISTVÁN kalapos üzlete Debrecen, Főpiac, (Stenczinger ház). Cilinderek azonnal vasaltatnak.

Hegedű órákat adok koronájával. Cim a kiadóban.

Eladó az Ondódon 29 öl szántóföld új épülettel a Vedres dűlőben, ára 3400 frt, 500 forint teherrel. Értekezhetni özvegy Cseresznyés Ferencnél ugyanott.

Jámor Zsigmond kárpitos, szalongarnitúra behuzást, diványokat, matracokat, javításokat jutányosan vállal. (Rákóczy) Meszena-utca 2. sz.

8600 forintra becsült jövedelmező ház megvehető 3500 forinttal. Cim a kiadóba.

Joghallgató keresztény házhoz nevelőnek vagy instruktornak ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban.

Jó fehérnemű varrónő urnők pártfogását kéri. Cserepes u. 7.

Az Ebesen, a vérvölgyi megállónál, közvetlen a vasut mellett 32 és fél katasztrális hold föld a rajta levő épületekkel együtt eladó. Értekezni lehet: Miklós-utca 39. sz. a.

Gázlusterek jutányos árban eladók. Arany János-u. 2, II. em.

Dr. KARDOS SAMU
és
Dr. GABOR JENŐ

társ-ügyvédi irodája f. évi augusztus 16-tól kezdve Ipar- és Kereskedelmi Bank, Piac-u. 58. sz. a. palotájában I. emelet 14. ajtó szám alatt van.

Ki akar

legjutányosabb és szakszerűen telefonokat, villamos csengőket, számjelzőket, tűz- és betörés elleni villamos jelzőket berendeztetni? az forduljon **Földvári L.** Debreceni első elektrotechnikai gyár- és villamos szerelési vállalatához. Kossut utca 1. sz., (az udvarban). Telefon 168. sz. Tanuló felvétetik.

14—16 éves

kifutó fiúk havi fizetésel felvétetnek a kiadóhivatalban:
Arany János-utca 2-ik szám,
(Hungária kávéház).

Egy nőtény kanári 4 koronáért eladó. Honvéd-utca 29. sz. a.

Cimbalom pedálos, teljesen új, gazdagon diszitve, gyönyörű hanggal, melynek értéke 500 korona, most minden áron azonnal eladó. Darabos-utca 57.

Elköltözés miatt, egy szoba konyha azonnal kiadó. Török Bálint-utca 14. szám.

Osemogeszöllő Kálmánchev Mórné „Katalin” telepén (ezelőtt Vadász-telep) kilója 16 kr. Házhöz szállítva 5 kilótól 18 kr. Városi árusítás Batthyányi-u. 14. Telefon 192.

Kereslet.

Varróleányok női szabónőhöz felvétetnek. Fenyőne Zugó-u. 6.

Tejjes ellátást keresek (kóser kósztot és különbejáratu szobát) két gimnazista fiam részére intelligens izr. családnál. Egyik fiu 16, a másik 17 éves. Cim id. Kohn Márton Komádi Biharm.

Ügyes és szolid varróleányok felvétetnek Vanger Sándor és társánál Batthyányi-u. 1.

Első segéd alkalmazást nyer azonnali belépésre Rosenfeld Lajos rőfös, női és férfi divat üzletében Erőműfalván. Jó megjelenésű ügyes elárúsító előnyben részesül.

A bőr ápolása kötelesség az egészség érdekében s erre legalkalmasaa szer a

MOLLITERGIN,

mely megőrzi a bőr (az arc- és kézbőrnek) üdeségét, hamvasságát, rózsaszinben játszó fehérségét. Megszünteti a kézvörösséget. Az eldurvult, kirepedezett és szélkifujta arcot vagy kezet, a legrövidebb idő alatt fehérré s puhává tesz! Poudre alá is igen ajánlható! Hatása gyors és biztos! Mint bőrápoló szer páratlan! Teljesen fémmentes és ártalmatlan! Egy üveg MOLLITERGIN ára 1 K. Készítő helye s főraktára Mihalevits Jenő gyógyszerháza a „Kigyó”-hoz Debreczenben, Főpiac 31. sz. alatt, a Városházzal szemben.

Villamos-világítási és erőátviteli berendezések,

lakások, üzletek és egyéb helyiségek részére, legelőnyösebben és a legnagyobb szakértelemmel

a Ganz-féle Villamossági R. T.

debreceni építésvezetősége

(Piac-utca 72. sz.) által készítettnek.

Szakszerű felvilágosítással, tervezetekkel és költségvetéssel bárkinek **díjtalanul** szolgál Villágítótestek, csillárok és szerelvények **das választéka.**

Telefon szám: 568. 1063

Intézeti fehérneműk

előírás szerint. — Matracok — paplanok — ágyszőnyegek — Flanell takarók — esőernyők — gallérok — nyakkendők — zsebkendők — harisnyák

Dorogán és Somossynál

Debreczen,

* * Kistemplombazár. * *

Az

Ott Károly utóda

cég áruháza

Kossuth-utca 2. (városháza alatt)

feloszlik.

A raktáron levő

napernyők

darabja

35 krajcárért és feljebb lesznek elárúsítva. 4

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

Kitünő hatásu vese- és hólyagbajoknál.

Szénsavdus, kellemes, savanykás ízű, vasmentesített.

* RENDKIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ. *
Üdít, gyógyít. Orvosilag ajánlva.

Ivógyógmódrá használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, huygkő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitünő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség: Muschong buziasí gyógyfürdő igazgatósága Buziasfürdőn. Debreceni főraktár Grünberger és Glöck cégénél.

Nyomatott Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalatánál.